

RIKSOMFATTANDE PROGRAM FÖR UNGDOMSARBETET OCH UNGDOMSPOLITIKEN 2017-2019

Innehåll

1. INLEDNING.....	2
1.1 Programmets hörnsten.....	2
1.2. Verksamhetsmiljö.....	2
1.3. Metoder för att genomföra programmet.....	3
1.4. Vems program handlar det om?.....	4
1.5. Beredning.....	4
2. CENTRALA UNGDOMSPOLITISKA MÅL OCH ÅTGÄRDER SOM SKA SAMORDNAS.....	8
2.1. Varje barn och ung person ska ha möjlighet till åtminstone en hobby som intresserar dem.....	8
2.2. De ungas färdigheter för att få jobb har stärkts och utslagningen minskar.....	10
2.3. De ungas möjlighet att delta och att påverka utökas.....	13
2.4. Allt färre unga har mentala problem, tack vare det förebyggande arbetet.....	15
2.5. Varje ung person får tillräckligt med information och annat stöd för ett självständigt boende.....	17
3. FINLANDS MÅL FÖR INTERNATIONELLT OCH EUROPEISKT SAMARBETE PÅ UNGDOMSOMRÅDET.....	19
3.1. Ungdomsarbetarnas kompetensutveckling.....	20
3.2 Utveckling av digitalt ungdomsarbete.....	21
3.3. Att ta fram kunskap för ungdomsområdet.....	22
4. PRIORITERINGAR FÖR ATT GODKÄNNAS SOM KOMPETENSCENTER PÅ UNGDOMSOMRÅDET.....	23
4.1. Kompetenscentren i ungdomslagen.....	23
4.2 Urvalsprocessen för kompetenscentren.....	23
4.3 Prioriteringarna för kompetenscentren för åren 2018–2019.....	24
Unga och delaktighet.....	24
De ungas sociala kompetens höjs.....	25
Ungdomsarbete på webben samt info- och rådgivningstjänster för unga.....	25
Kvalitetshöjning och utvecklande av nya metoder.....	25
5. UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING AV PROGRAMMET.....	25

1. INLEDNING

1.1 Programmets hörnsten

Det riksomfattande politikprogrammet för ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna är ett lagstadgat sektorsövergripande program som godkänns av statsrådet för fyra år i sänder. Syftet med programmet är att främja de ungas uppväxt- och levnadsvillkor. I programmet slås de ungdomspolitiska målen för regeringens mandatperiod fast. Programmet godkänns som statsrådets principbeslut. Programmets rättsliga grund är den nuvarande ungdomslagen (1285/2016). På grund av övergångsbestämmelsen i lagen gäller föreliggande program åren 2017-2019. Enligt 5 § i lagen kompletterar programmet statsrådets förordning om ungdomsarbete och ungdomspolitik som trädde i kraft den 13 april 2017 (211/2017):

Enligt förordningen sammanjämkar det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna de mål och åtgärder som de ministerier som är centrala med tanke på de ungas uppväxt- och levnadsvillkor har fastställt, och med hjälp av vilka dessa ministerier under programperioden ska främja att målen uppnås i enlighet med ungdomslagens 2 §. Därtill innehåller programmet riktlinjer för stöd till ungdomsarbete och ungdomsverksamhet, inklusive prioriteringarna för behörighet för statsbidrag för kompetenscentrum på ungdomsområdet enligt 19 §. I programmet föreskrivs därtill om de nationella målen för verksamheten på ungdomsområdet på europeisk och internationell nivå.

Utgångspunkten och referensramen för det riksomfattande programmet utgörs av det strategiska programmet av den 29 maj 2015 för statsminister Juha Sipiläs regering. Inom ramen för verkställigheten av det strategiska regeringsprogrammet genomför regeringen 26 spetsprojekt som fördelar sig på fem prioriteringsområden. En betydande del av dem innehåller mål och åtgärder som riktar sig till barn och unga. Detta riksomfattade program är ett komplement till den grundläggande verksamhet och de spetsprogram som redan är förhanden.

Den nya ungdomslagen trädde i kraft den 1 januari 2017. Därmed återstår det ca två år för genomförandet av det första riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik. Regeringen har redan i sin halvtidsgranskning våren 2017 dragit upp riktlinjerna för de viktigaste målen med vars hjälp de ungas uppväxt- och levnadsvillkor ska främjas under den återstående mandatperioden. Därför prioriterar programmet åtgärder och mål för vars del det är möjligt att nå klara framsteg under återstoden av denna regeringens mandatperiod. Programmet fokuserar på ett horisontellt genomförande av regeringens riktlinjer.

Programmet omfattar alla unga som inte fyllt 29 år som avses i ungdomslagen. Prioriteringsområdena har dock valts ut så att de särskilt riktar in sig på att utveckla levnadsvillkoren för dem som utgör själva kärngruppen, dvs. unga i åldern 12-25 år.

1.2. Verksamhetsmiljö

De unga utgör en mångfacetterad befolkningsgrupp, som framför allt förenas av att de alla tillhör en viss åldersgrupp. I övrigt sker de ungas frigörelseprocess stegvis och med utgångspunkt i divergerande sociala och ekonomiska villkor och familjebakgrund. Det finns unga som bor i glesbygden och unga i urbana

områden. Det finns unga av olika kön, och endel som har en funktionsnedsättning och andra som inte har det. Förutom unga som tillhör majoritetsbefolkningen finns det invandrarunga, unga samer som tillhör urbefolkningen i vårt land och unga som tillhör andra språkliga och kulturella minoriteter. Alla unga delar inte samma syn på livet; de har till exempel olika världsåskådningar, ideologier och religiösa åskådningar samt sexuell orientering och könsidentitet.

Idag finns det flera unga människor i världen än någonsin. Uppskattningsvis 1,8 miljarder av världens befolkning är i åldern 10-24 år. Flest unga finns det i världens minst utvecklade länder: där utgör barn och unga majoriteten av befolkningen. Också de globala migrantströmmarna som delvis riktar sig till Europa består till största delen av ungdomar. I många delar av världen, som till exempel i Nordafrika och Medelhavsområdet, står de unga i brännpunkten för de pågående samhällsomvälvningarna och utgör ofta själva drivkraften bakom dem. Framtidsutsikterna för världens barn och unga och våra möjligheter till en hållbar utveckling påverkas av globala utvecklingstrender. Målsättningen för Agenda 2030, Förenta Nationernas agenda för hållbar utveckling, är att påverka dessa trender. Finland har förbundit sig till att genomföra detta program. De mest brännande ungdomsproblemen på europeisk nivå, och därmed EU:s ungdomspolitik, handlar om hur alla unga ska integreras i samhället och i arbetslivet samt deras påverkningsmöjligheter.

I fråga om den demografiska strukturen i vårt land kan man för de ungas del observera minst tre utvecklingstrender: 1) de ungas andel av befolkningen minskar 2) de regionala skillnaderna mellan unga ökar och 3) den kulturella mångfalden i samhället ökar, i synnerhet bland unga. I genomförandet av det riksomfattande ungdomspolitiska programmet beaktas tillgänglighet och att unga som tillhör olika grupper ska ges jämlika möjligheter, oberoende av till exempel skillnaderna i ekonomiska resurser mellan olika familjer. I praktiken innebär det att man i fråga om sådana åtgärder som gäller hela åldersgruppen, som till exempel utbudet av olika tjänster och inkluderande verksamhet, eftersträvar att på bästa sätt beakta unga som tillhör olika grupper.

1.3. Metoder för att genomföra programmet

Programmet eftersträvar att nå de mål som ställts upp för det genom att se till att det ungdomspolitiska tänkandet integreras i basverksamheten på olika förvaltningsområden och bygga upp kanaler inom och mellan regeringens olika politikprogram så att de stöder de ungas levnadsvillkor. Under beredningen av programmet har det skapats ett nätverk som består av kontaktpersoner vid de ministerier som är mest relevanta med tanke på de ungas uppväxt- och levnadsvillkor. Nätverket ska användas för att samordna ungdomsärenden inom statsförvaltningen. För samordningen av kontaktpersonerna svarar undervisnings- och kulturministeriet.

Det ungdomspolitiska arbetet är vitt förgrenat till sin natur, och handlar ofta om samarbeten mellan olika förvaltningssektorer. Programmet ska allokera de tillbuds stående mänskliga och ekonomiska resurserna inom respektive ministerium så att de riktar på det sätt som ger största möjliga nytta med tanke på de ungas uppväxt- och levnadsvillkor. Störst inflytande har programmet i fråga om ungdomsarbete och ungdomspolitik, där det förfogar över samtliga anslag i statsbudgeten som reserverats till stöd för ungdomsarbete och ungdomsväsendet samt den genomslagspotential detta medför. Avsikten är med andra ord inte att hela programmet genomförs med medel ur ett enda budgetanslag.

Till stöd för att uppnå målen för det riksomfattande programmet och genomföra åtgärderna i det finns kompetenscentrum för ungdomssektorn i enlighet med 19 § i ungdomslagen. Ett villkor för att godkännas som berättigad till statsbidrag är att kompetenscentret utvecklar och främjar bas- och specialkompetensen på ungdomsområdet samt stödjer sakkunnig- eller andra tjänster på ungdomsområdet genom att producera, sammanställa, utnyttja eller sprida information om unga, ungdomsarbete eller ungdomspolitik. Kompetenscentren ska också kunna följa upp den allmänna utvecklingen på respektive kompetensområde och rapportera om detta. De aktörer som utses till kompetenscentrum inom ungdomssektorn ska i sin verksamhet beakta behoven hos unga av olika kön, unga som tillhör olika språkgrupper och unga med funktionsnedsättning samt målen för hållbar utveckling och därtill främja en jämlik behandling av alla unga.

1.4. Vems program handlar det om?

Det riksomfattande ungdomsprogrammet är ett statligt program

Det är i första hand ministerierna som svarar för att det riksomfattande programmets mål ska uppnås. Ministerierna ska utnyttja åtgärderna och målen i programmet i styrningen av den underliggande förvaltningen, inklusive den regionala förvaltningen. I och med att landskaps- respektive vårdreformen framskrider, kan programmets mål också komma att påverka arbetet med att förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor på landskapsnivå. Ungdomsprogrammet stöder genomförandet av regeringens spetsprogram för barns, ungas och familjers välfärd och de spetsprogram som fokuserar på att minska ojämlikhet.

Kommunerna kan välja teman – inga påbud

För att uppnå målen krävs det att samarbetet mellan staten och aktörerna på lokal nivå löper. Målen och åtgärderna binder inte kommunerna när de bestämmer på vilket sätt de väljer att ordna ungdomsarbete. Däremot utgör målen indikatorer i den statliga utvärderingen av det kommunala ungdomsarbetet i egenskap av kommunal basservice och för att förbättra de ungas levnadsförhållanden. Därtill styr programmet beviljandet av statliga medel till kommunerna. De riksomfattande målen kan dessutom utgöra en grund för det kommunala ungdomspolitiska arbetet enligt kommunens eget förgottfinnande.

Fri verksamhet på fältet – det riksomfattande ungdomsprogrammet styr bidragen

Ungdomsområdet kännetecknas av en stor andel frivilligverksamhet. I syfte att förbättra de ungas välfärd och aktiva medborgarskap satsar man ofta på samarbeten mellan myndigheter, frivilligorganisationer och ungdomsforskning. Det är också betecknande för unga att de helst tar egna initiativ, utanför etablerade strukturer och oberoende av dem. I våra nordiska rättsstater, inklusive Finland, har vi omfattande medborgerliga fri- och rättigheter. Det är viktigt att identifiera och sätta värde på frivillig verksamhet som är oberoende i förhållande till myndigheterna. Myndigheterna stöder visserligen medborgarna och deras fria sammanslutningar, men bestämmer inte över dem. Följaktligen blir de direkta effekterna av det riksomfattande programmet ofta realiserade genom statens statsbidrag.

1.5. Beredning

Bakgrunden till beredningen av det riksomfattande programmet finns i den tidigare ungdomslagen från 2006, som föregick den nuvarande lagen. I 4 § i den tidigare lagen föreskrevs om ett ungdomspolitiskt

utvecklingsprogram. Statsrådet godkände två Barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogram i enlighet med den lagen. Statsrådet godkände det första programmet (för 2007 - 2011) i december 2007 och nästa program, för 2012 – 2015, i december 2011.

Undervisnings- och kulturministeriet inledde beredningen av ett program i enlighet med den tidigare ungdomslagen i april 2014, och ordnade ett omfattande hörande för fältet och experter på ungdomsarbete och ungdomspolitik. Reformen av ungdomslagen ledde emellertid till att alla tidtabeller sköts upp, och i december 2015 beslöt statsrådet fortsätta BUU-programmet för 2012-2015 så att det utsträcktes till utgången av 2016.

Undervisnings- och kulturministeriet inledde beredningen av det nya programmet redan innan den nya lagen trädde i kraft. Det nya programmet byggde delvis på det beredningsarbete som redan gjorts, men det egentliga arbetet inleddes med ett diskussions- och informationstillfälle som minister Grahn-Laasonen sammankallade den 12 september 2016. Statens delegation för ungdomsärenden (numera statens ungdomsråd) gav den 30 september 2016 i enlighet med sitt lagstadgade uppdrag ett utlåtande om de ärenden som borde tas upp i programmet.

I november 2016 skickade minister Grahn-Laasonen en begäran till sina ministerkollegor att definiera de ungdomspolitiska målen för sina respektive ansvarsområden och bad dem utse de tjänstemän som skulle delta i beredningen av målen. Samtidigt beslöt man att inte utse någon arbetsgrupp för beredningen av programmet utan pröva på en ny, nätverksbaserad beredningsmodell. I januari 2017 lämnade de andra ministerierna in sina förslag till mål och utsåg sina kontaktpersoner. När den nya ungdomslagen trätt i kraft vid ingången av 2017, inledde tjänstemännen vid UKM i samråd med tjänstemännen vid de andra ministerierna en förhandlingsrunda med utgångspunkt i de önskemål, mål, åtgärder och övrigt innehåll som ministerierna gett uttryck för.

Våren 2017 överfördes ungdomsärendena på minister Terho. Undervisnings- och kulturministeriet bad i ett brev av den 31 maj 2017 instanser som är av central betydelse med tanke på de ungas uppväxt- och levnadsvillkor yttra sig om utkastet till program senast den 21 juli 2017 via tjänsten utlåtande.fi. Det inkom 67 remissvar, av vilka de flesta (62) inlämnats via utlåtande.fi. Dessutom fanns det en lågtröskelmöjlighet att kommentera förslaget på ministeriets webbplats med hjälp av en Webropol-enkät.

Det informerades också om beredningen av programutkastet på sociala medier. Särskilt välkomnades unga och personer som arbetar med unga att ta ställning till utkastet via på Facebook och Twitter. Publiceringen av utkastet aktiverade dessutom olika frivilligorganisationer. Bl.a. ordnade paraplyorganisationen för frivilligorganisationer som är intresserade av utvecklingsfrågor (KEPA) en diskussion den 13 juni 2017 och informerade på sin webbplats om utkastet och möjligheten att kommentera det. Också Finlands ungdomssamarbete Alliansi rf, ordnade en diskussion den 21 juni 2017. Information om programutkastet och möjligheten att kommentera det delades på nätet inte bara av undervisnings- och kulturministeriet utan också av en del andra myndigheter och aktörer på ungdomsområdet.

Remissyttranden

De flesta remissvaren understödde på det hela taget programmet. En del ansåg att det borde bli ”mer strategiskt” ur ungdomspolitisk synpunkt. Både programmets mål och åtgärder ansågs dels realistiska, samtidigt som man också förde fram att programmet borde ha mer ambitiösa målsättningar. En del tyckte att de åtgärder som ingick i programutkastet inte var tillräckliga för att uppnå målen. Utkastet fick beröm

för att det är koncist (i jämförelse med de tidigare utvecklingsprogrammen för barn- och ungdomspolitik), trots att flera remissvar skulle ha velat att programmet också tagit upp andra teman än de som ingick i utkastet. Responsen måste ställas i relation till den ovan nämnda korta tidsfristen för genomförande av programmet.

Åldersbegränsningen i programmet (det omfattar i enlighet med ungdomslagen unga i åldern under 29-åringar, med fokus på dem i åldern 13-25 år) delade åsikterna starkt. En del ansåg att kärngruppen borde utökas neråt, andra uppåt. Många understödde dock varmt fokuseringen på mellanåldrarna och ansåg att den stärker programmet och genomförandet av det. I den fortsatta beredningen valde man att fokusera på unga i åldern 12-25 år.

En del remissvar ansåg att programmet borde presentera bästa praxis inom ungdomsarbetet bättre, och att många goda förfaranden hade utelämnats. Utkastet till program har kritiserats för att det inte i tillräcklig grad för fram det värdefulla arbete som utförs av olika frivilligorganisationer. En del av dem som yttrade sig betonade dock att programmet inte borde fokusera så mycket på existerande praxis utan på framtiden, vilket också varit målet vid utarbetandet programmet. Det handlar i första hand om ett statligt program, och i Finland är det inte statens sak att bestämma om civilsamhällets verksamhet.

Ett av de viktigaste budskapen i remissvaren var att programmets mål och åtgärder borde bindas mer vid regeringens andra åtgärder, som t.ex. olika spetsprojekt. På basis av responsen lyfts denna aspekt fram i den fortsatta beredningen. En del av svaren ansåg att det horisontala ungdomspolitiska perspektiv som präglar programmet är bra och önskvärt. Särskilt viktigt ansågs det att förankra det ungdomspolitiska tänkesättet i alla processer som handlar om de ungas uppväxt- och levnadsvillkor. En mindre andel av remissvaren kritiserade programmet för att hålla fast vid ett gammaldags sektorstänkande. Detta visar klart och tydligt hur olika syn man kan ha på ett och samma program.

Som en brist i programmet sågs det att utkastet knappt alls presenterat med vilka resurser programmet ska genomföras. Många hade också gärna sett att programmets indikatorer för genomslagskraft hade ingått redan på utkaststadiet. I den fortsatta beredningen har vi fäst uppmärksamhet vid de här två bristerna.

Behovet av kompetenscenter fick mångsidig respons. Flera remissvar ansåg att avsnitten om kompetenscenter inte var tillräckligt tydligt och klart gestaltade, och de tyckte att i synnerhet processen för hur man utses till ett kompetenscentrum borde klargöras bättre. Dessutom ansågs uppställningen oklar, eftersom flera av motiveringarna för att grunda kompetenscenter upprepades i olika avsnitt. Ett remissvar ansåg dock att utkastet alltför klart visade vilka de kommande kompetenscentren är. Som ett resultat av responsen på avsnittet om behovet av kompetenscentrum, beslöts att tydligt ta upp dem som en egen helhet och beskriva urvalsprocessen mer i detalj.

Tematiskt sett ansåg många remissvar att det var en brist att utkastet hade så lite att säga om betydelsen av kulturellt ungdomsarbete. Dessutom fick den ringa andelen förebyggande och traditionellt ungdomsarbete i utkastet mycket kritik. Detta trots att de flesta åtgärderna uttryckligen handlade om verksamhet som ska förebygga utslagning. Därtill önskade man i flera av remissvaren att programmet skulle lyfta fram t.ex. hållbar utveckling, frågor gällande unga romer, mobbning, ensamhet, den annorlunda situationen för unga på landsbygden, landskapsreformen samt fritidssysselsättningar och annat som ungdomar gör på eget initiativ, oberoende av organiserat ungdomsarbete och organiserad ungdomsverksamhet. I mån av möjlighet har man strävat efter att behandla alla de här önskemålen under den fortsatta beredningen.

Remissinstanserna ansåg i allmänhet att målen för internationellt och europeiskt samarbete i utkastet var väl värda att understöda och aktuella. I flera yttranden betonades helt riktigt hur viktigt det är att öka de ungas och ungdomsarbetarnas fria rörlighet. Den Europeiska unionens utbildnings- och idrottsprogram Erasmus+ (2014-2020) har i uppgift att främja de ungas och ungdomsarbetarnas fria rörlighet samt utveckla samarbetet på ungdomsområdet och kvaliteten på ungdomsarbetet. Därför har vi inte heller lyft fram fri rörlighet som ett särskilt mål i detta program.

I remissvaren uppmärksammades också å ena sidan att målen var europacentrerade, och å andra sidan att målen för EU:s ungdomsstrategi saknades. Målen som ställts upp av Europeiska unionen hade medvetet lämnats öppna, till den del beredningen av dem ingår i den nationella beslutsprocessen inom Europeiska unionen. Globaliseringsaspekten kommer att beaktas i hela den fortsatta beredningen av hur programmet ska genomföras. I remissvaren understöddes utvecklingen av digitalt ungdomsarbete, men de flesta yttranden förhöll sig kritiskt till att begränsa samarbetet endast till Estland. I utkastet föreslogs också att projektet först skulle inledas i samråd med Estland, och längre fram utvidgas till ett sameuropeiskt projekt för kamratinläring. Förfarandet som föreslås i utkastet utgår från en uppskattning av vad som är realistiskt att uppnå under den korta programtid som står till förfogande, med hänsyn till de övriga förpliktelser som krävs för ikraftsättandet av den europeiska och den internationella agendan.

En Webropol-enkät öppen för alla om programutkastet

Utöver utlåtandetjänsten öppnade undervisnings- och kulturministeriet också en webbenkät (Webropol) för kommentarer. Enkäten var öppen för alla, men vände sig särskilt till ungdomsarbetare och unga. Det kom 107 svar. De flesta (65%) kom från vuxna inom ungdomsarbetet. Bland unga i åldern 0-28 år som omfattas av ungdomslagen var svarsprocenten 35 %. Av svaren framgår att största delen var i åldern 13-17 år. De uppgår till två tredjedelar av alla unga som besvarat enkäten. De följs av gruppen 18-25-åringar. Bland bakgrundsfrågorna efterfrågades också den svarandes kön och boendemiljö. Av samtliga som besvarat enkäten var 75 % kvinnor/flickor, 23 % män/pojkar och 2 % övriga. I fråga om boendemiljön fördelades svaren rätt jämnt. Av dem som svarat sade sig 28 % bo i en stor stad, 37 % i en småstad och 35 % på landsbygden.

Allmänt taget var de som svarat nöjda med målen och åtgärderna i programutkastet. Om man jämför yttrandena i utlåtandetjänsten med webbenkätens, ser man att de som yttrat sig i utlåtandetjänsten önskar att man skulle utöka programmet med en del ambitiösa mål. I webbenkäten ansågs målen i programmet däremot ofta alltför utopiska och svåruppnåeliga. Det här gällde i synnerhet svaren från landsbygden. I dem lyfte man till exempel upp att det varken finns jobb eller fritidsverksamhet i glesbygden, och att programmets möjligheter att påverka sådana saker därför är synnerligen begränsade. Mest önskade man se tillägg om det lokala ungdomsarbetets roll som förebyggande service. Detta gällde såväl kommunalt som frivilligt och församlingarnas ungdomsarbete.

Angående den internationella och europeiska samarbetsaspekten gällande målet att utveckla det digitala ungdomsarbetet, fäste svaren uppmärksamhet vid hur man ska uppnå målet att involvera de unga i processen. I den fortsatta beredningen har åtgärderna för att uppnå målet utökats med att de ungas kompetens och styrkor skall utnyttjas i planeringen, genomförandet och utvärderingen av projekt, i synnerhet ifråga om projektet för kamratinläring på europeisk nivå.

2. CENTRALA UNGDOMSPOLITISKA MÅL OCH ÅTGÄRDER SOM SKA SAMORDNAS

Programmet har i uppgift att samordna de mål och åtgärder med vars hjälp de ministerier som är centrala med tanke på de ungas uppväxt- och levnadsvillkor ska främja genomförandet av målen enligt 2 § i ungdomslagen (1285/2016) under den tid det är i kraft.

Med beaktande av de spetsprogram som baserar sig på regeringsprogrammet och det arbete för att förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor som ingår i regeringens övriga strategier och program, fastslår regeringen fem ungdomspolitiska mål för 2017-2019:

- Varje barn och ung person ska ha möjlighet till åtminstone en hobby som intresserar dem.
- De ungas färdigheter för att få jobb har stärkts och utslagningen minskar
- De ungas möjligheter till delaktighet och att påverka ska utökas,
- Allt färre unga har mentala problem, tack vare det förebyggande arbetet.
- Varje ung person får tillräckligt med information och annat stöd för ett självständigt boende.

Utöver en beskrivning av vad varje företeelse som tas upp handlar om, anges också de mål och de åtgärder med vars hjälp man strävar att uppnå dem samt de ministerier som ansvarar för samordningen respektive de ministerier som deltar i verkställigheten av dem.

2.1. Varje barn och ung person ska ha möjlighet till åtminstone en hobby som intresserar dem.

Företeelse – hobbyer

Hobbyer ger barn och unga meningsfull sysselsättning, möjlighet att delta i olika aktiviteter och etablera nya sociala relationer samt tillfällen att pröva på och utveckla sina talanger. I bästa fall stärker det här deras självkänsla och självförtroende så de kan lita på sin egen förmåga och känner sig mindre ensamma. En hobby utövas ofta i form av organiserad och ledd verksamhet till exempel i någon förenings, församlingens eller kommunens regi. Därtill bör man fästa uppmärksamhet vid att en stor del av de ungas fritidsverksamhet sker på eget initiativ. Det finns ingen enhetlig definition av hobbyverksamhet. Ungdomsgårdarna erbjuder till exempel unga möjligheter att pröva på många olika saker, men uppfattas det i så fall som en hobby?

Vardagen för barn och unga har polariserats; år 2014 fanns det 674 000 låginkomsttagare i Finland, och fattigdomen bland barnfamiljer har blivit vanligare. Att barn och unga blir tvungna att avstå från eller avbryta en hobby på grund penningbrist bidrar till allt större skillnader i hälsa och välfärd och till att de tappar intresset för idrott och motion. Enligt Ungdomsbarometern 2015 hade 47 procent av alla unga som har ett främmande språk som modersmål blivit tvungen att avstå från en hobby på grund av penningbrist, jämfört med 34 procent för de övrigas del (dvs. unga med finska eller svenska som modersmål). Av dem som har ett främmande språk som modersmål hade 27 procent och av övriga 18 procent tvingats avbryta en hobby p.g.a. penningbrist.

För att påverka kostnaderna för hobbyer krävs samordnade riktlinjer och insatser av olika aktörer. Staten, kommunerna och organisationerna bör utvärdera vilka kostnadseffekter deras beslut har för enskilda barn och unga samt för deras familj. Inom idrotten kan man till exempel utveckla tävlingssystem och kraven på under vilka förhållanden och med hurdana redskap grenen utövas så att kostnaderna hålls på en skälig nivå. Det är också viktigt att dela med sig kunskap om lokala och kommunala försök som ansetts fungera bra i det här avseendet.

Mål

Varje barn och ung person ska ha möjlighet att utöva en hobby de är intresserade av och med låg tröskel. Det har blivit mindre vanligt att ett barn eller en ung person måste avbryta en hobby på grund av bostadsort, en funktionsnedsättning, att han eller hon tillhör en minoritet eller på grund av familjens ekonomiska situation. Barn och unga med olika kulturell bakgrund deltar allt oftare i samma hobbygrupper. Till följd av detta blir allt färre mobbade och ensamma. Risken för att marginaliseras har minskat.

Enligt regeringens halvtidsgranskning (kompetens och utbildning, spetsprojekt 4): Konst och kultur görs tillgängligare

Inom spetsprojektet Konst och kultur har man utarbetat en ny riksomfattande Elevenkät. Med hjälp av enkäten har man hört eleverna och utrett vilka områden inom konst och kultur samt vilka idrottsgrenar som intresserar dem. Hobbytimmarna har ordnats med hänsyn till elevernas intressen i de olika skolorna. Elevenkäten besvarades av 200 000 elever.

I regeringens halvtidsgranskning drog regeringen upp (MINSKA UTSLAGNINGEN BLAND UNGA, punkt 3) följande riktlinje:

Varje barn och ung person ska ha möjlighet till åtminstone en hobby de intresserar sig för (hobbygarantin). Genom hobbygarantin förebyggs utslagning som går i arv, barn och unga får bättre självförtroende och man stöder deras inläring samt förbättrar trivseln i skolorna. Som underlag för genomförandet av åtgärden används en rapport om saken som skrivits av en arbetsgrupp som tillsatts av undervisnings- och kulturministeriet. Hobbygarantin förutsätter ett nära samarbete mellan staten, hem och skola samt den tredje sektorn.

Målet är att sammanföra de goda förfaranden som utvecklats inom spetsprojektet med regeringens riktlinje om en hobbygaranti. Man tillförsäkrar att den riksomfattande elevenkätens resultat utnyttjas inom statsförvaltningen. UKM, SHM och JM går in för ett intensifierat samarbete i syfte att konsekvent förbättra stödet till medborgarsamhället så att hobbygarantin kan förverkligas fullt ut.

Åtgärder

1.1

År 2017 förnyas och utvidgas enkäten till barn och unga i åldern 7-16 år, med vars hjälp man ska utreda vilka hobbyer de intresserar sig för. Målet är att barn och unga i ett tidigare skede ska ges större inflytande beträffande utbudet på och tillgängligheten till olika hobbyer. Resultaten av enkäten ska utnyttjas då man inom ramen för genomförandet av regeringens spetsprojekt för att göra konst och kultur tillgängliga erbjuder eleverna konst- och kulturrelaterade hobbytimmar i anslutning till skoldagen i skolans utrymmen

eller i dess närhet. Undervisnings- och kulturministeriet beviljar statsunderstöd för anordnande av verksamheten. Man eftersträvar att anvisa fler hobbytimmar för unga i årskurs 7-9 än under spetsprojektets första år.

1.2.

Idrotts- och ungdomsområdet ska samarbeta kring ett projekt för att förbättra samarbetet mellan ungdoms- och idrottsväsendet på lokal nivå i syfte att öka utbudet på motions- och idrottsverksamhet med låg tröskel för unga. I projektet fäster man särskild uppmärksamhet vid lekfullt idrottande som inte innehåller något tävlingsmoment, samt vid att nybörjargrupperna ges bättre möjligheter att bättre utnyttja lokaler som tillhör ungdomsväsendet eller skolor och läroanstalter för fritidsverksamhet, även med beaktande av möjligheterna till hobbyverksamhet under skolloven. Inom ramen för projektet ska man dessutom med hjälp av bl.a. de verktyg justitieministeriet tagit fram för främjande av likställdhet, utvärdera tillgänglighet, eventuell mobbning och andra mekanismer som bidrar till ojämlikhet inom varje hobby.

1.3.

UKM och SHM/Social- och hälsoorganisationernas understödscentral (STEA) ska tillsammans se till att stödet för barns och ungas hobbyverksamhet till skäligt pris är tillräckligt samt att blinda punkter och överlappningar minimerats. Man ska fästa särskild uppmärksamhet vid barn och unga i familjer i en ekonomiskt utsatt situation och vid unga som tillhör en minoritet, såsom invandrarunga, unga samer, unga romer och unga med funktionsnedsättning.

1.4.

Från och med 2018 placeras en tjänsteman på undervisnings- och kulturministeriet som har i uppgift att i samråd med övriga aktörer utveckla stödsystemet för hobbyverksamhet så att det bättre tar fram högklassiga hobbymöjligheter till skälig kostnad i synnerhet för barn och unga, att samla in uppgifter om hobbyverksamhet och dess genomslag samt att främja att man delar med sig av god praxis över sektorsgränserna, så som det föreslås i UKM:s arbetsgruppspromemoria 2017:19 (Varje barn och ungdom ska ha möjlighet till en hobby de gillar)

Samordnas av: UKM

Deltar: SHM, JM

2.2. De ungas färdigheter för att få jobb har stärkts och utslagningen minskar

Företeelse - sysselsättning

Enligt Eurostat fanns det 20,4 procent arbetslösa bland alla unga i Finland under 25 år i maj 2017, medan medeltalet för hela EU låg på 16,9 procent. Enligt Statistikcentralen var arbetslöshetsgraden i juli 2017 för unga i åldern 15-24 år 21,7 procent, vilket var 1,7 procentenheter mer än året innan. Enligt Pekka Myrskyläs statistik, som publicerades i juni 2015, fanns det år 2013 sammanlagt 44 463 unga (16-29 åringar) som inte studerade eller arbetade och inte hade avlagt någon examen efter den grundläggande utbildningen. Enligt Myrskylä har marginaliseringen ökat särskilt bland unga som har ett annat modersmål än finska, svenska eller samiska.

Digitaliseringen och automationen omvandlar både arbetslivet och kraven på de färdigheter som behövs i arbetslivet. Första delen i Juha Sipiläs regerings framtidsredogörelse bidrar till en gemensam förståelse av förändringarna i arbetslivet och arbetets framtid i Finland. När man överväger vilka konsekvenser arbetets förändrade karaktär har i ett samhällsligt perspektiv, bör man också ge plats för ett generationsöverskridande tänkande och prioriteringarna i handlingsprogrammet för en hållbar utveckling, Agenda 2030. Viktiga trender med tanke på ungdomspolitikerna är bl.a. den nya synen på utkomst och kompetens. Dessa förändringar, jämte den förändrade relationen arbetsgivare-arbetstagare, snuttjobbare och egenföretagare förekommer redan i de ungas arbetsliv.

Även om omvandlingen av arbetslivet är en långsiktig process är en del effekter, såsom digitaliseringen, redan klart synliga och påverkar vår omgivning samt de ungas erfarenheter och förväntningar. Enligt Ungdomsbarometern 2016 oroar sig nästan hälften av alla unga finländare för om de kommer att hitta jobb i framtiden. Den höga ungdomsarbetslösheten beror på att det inte finns ett tillräckligt stort utbud på arbetsplatser, men också på att en del unga helt klart behöver mer stöd för att söka jobb och för att veta hur de ska bete sig i arbetslivet.

Mål

I regeringens halvtidsgranskning drog regeringen upp följande riktlinje (MINSKA UTSLAGNINGEN BLAND UNGA, punkt 10):

Navigator-verksamheten etableras. Man effektiviserar, förtydligar och samlar handlednings-, social -, hälso- arbetskrafts- och ungdomstjänster samt förkortar serviceprocessernas längd. Samarbetet mellan den offentliga, den privata och tredje sektorn utökas.

Man fastställer Navigator-verksamhetens anordnaransvar som ett led i de pågående reformerna och tillsätter en styrgrupp som består av företrädare för ministerierna, näringslivet samt för tredje sektorn i syfte att göra verksamheten med målinriktad.

Enligt regeringens halvtidsgranskning (kompetens och utbildning, spetsprojekt 4): Arbetskraftsförvaltningen reformeras så att den stöder sysselsättningen

Sysselsättningen bland unga ökas genom att ungdomsgarantin och Navigator-verksamheten kopplas till tillväxttjänsterna.

Kompetens och utbildning, spetsprojekt 6.

Vid en helhetsgranskning av spetsprojekten säkerställs deras sammantagna effekt för barnens, de ungas och familjernas välfärd och för en minskning av ojämlikheten i samband med landskapsreformen.

Regeringen genomför 19 åtgärder för att främja barns och ungas välfärd, förebygga marginalisering och minska antalet ungdomar utan utbildning och arbete.

Välfärd och hälsa, spetsprojekt 3 Ett program för utveckling av barn- och familjetjänster

Vid en helhetsgranskning av spetsprojekten säkerställs deras sammantagna effekt för barnens, de ungas och familjernas välfärd och för en minskning av ojämlikheten i samband med landskapsreformen.

Därtill drog regeringen i halvtidsgranskningen upp riktlinjerna för helheten barn, unga och familjer ("Nya initiativ")

Vid en helhetsgranskning av spetsprojekten säkerställs deras sammantagna effekt för barnens, de ungas och familjernas välfärd och för en minskning av ojämlikheten i samband med beredningen av den nya förvaltningen. Helhetsgranskningen syftar även till att förnya etablerade arbetssätt och främja dialogen mellan olika aktörer.

och

För att målet om att förebygga ojämlikhet och utanförskap ska nås, fokuserar helhetsbedömningen på stärkande av den sammantagna effekten av spetsprojektet för utveckling av barn- och familjetjänster och spetsprojektet för en ungdomsgaranti samt NEET-åtgärderna.

Målet är att genomdriva riktlinjerna i syfte att trygga samarbetet, metoderna och genomslaget.

De ungas studiefärdigheter och möjligheter att hitta jobb förbättras. Alla unga ska få högklassig studie- och karriärhandledning i skolan, på läroanstalten, via ungdomsarbetet, på ungdomsverkstäder, via TE-/tillväxttjänster och på Navigatorn. De problem med livskontrollen som hindrar en ung människa från att hitta arbete eller fortsätta sin skolgång ska ha minskat.

Åtgärder

2.1.

Spetsprojektet för ungdomsgarantin omorganiseras så att genomförandet av ovan nämnda riktlinjer i halvtidsgranskningen säkerställs i synnerhet i fråga om samarbete, praxis och genomslag.

2.2.

I anslutning till landskapsreformen tillförsäkras man att införlivandet av vissa TE-tjänster för unga med social- och hälsovårdstjänsterna genomförs så att servicekapacitetens kontinuitet bevaras intakt. Navigator-verksamhetens kontinuitet säkerställs, och tjänsten utvecklas genom statligt stöd. Arbetsfördelningen mellan å ena sidan informations- och rådgivningstjänsterna för unga och å andra sidan tjänsterna inom Navigatorn tydliggörs.

2.3

De ungas jämlika möjligheter att oavsett boningsort integreras i en utbildning, få jobb eller söka sig till rehabilitering garanteras genom att man utvecklar handledande webbtjänster på nationell nivå för detta ändamål. Samarbetet mellan den offentliga, den privata och tredje sektorn för att stödja de unga fördjupas. För att göra det lättare för unga att hitta jobb, beaktas möjligheterna till identifikation och erkännande av informellt lärande som förvärvats inom frivillig- hobby- och föreningsverksamhet.

2.4.

Fostran i entreprenörskap för unga i skolor och vid läroanstalter stärks.

Samordnas av: ANM

Deltar: UKM, SHM

2.3. De ungas möjlighet att delta och att påverka utökas

Företeelse - delaktighet

De ungas kunskaper om, samhället är på toppnivå internationellt, men intresset för samhällsfrågor är svagt. Oavsett att intresset för politik tilltar, har deltagandet i egentlig politisk verksamhet inte ökat. Ett av de viktigaste skälen till att inte påverka som lyftes fram i Ungdomsbarometern är tidsbrist och att det inte finns något sätt att påverka som tilltalar en själv.

Undersökningar visar att de ungas kunskap om hur samhället fungerar och vilja att påverka differentieras enligt deras utbildningsnivå. Skolan är av central betydelse, men inte den enda arenan för att öka möjligheterna till delaktighet. Många upplever sig ha bristfälliga medborgarfärdigheter. Detta har man tagit fasta på i de nya läroplansgrunderna och arbetet med läroplanerna. Man har också gjort insatser i skolorna för att öka delaktigheten inom skolor och läroanstalter. Om elevernas möjligheter till delaktighet och deltagande föreskrivs bland annat i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) och gymnasielagen (629/1998). Bestämmelserna om studerandekåren i gymnasielagen trädde i kraft år 2014.

Det har inte skett några förändringar i antalet unga som är med i någon förening mellan åren 1998 och 2013. Då hörde något mer än hälften av alla unga i åldern 10-29 år till någon förening, organisation, klubb eller motsvarande. Flickornas och pojkarnas deltagande är på samma nivå. Den allra aktivaste åldersgruppen är 10 - 14-åringarna. Av dem hör 61 procent till någon förening eller motsvarande organisation. Då man granskar de ungas föreningsaktivitet bör man emellertid observera att unga som t.ex. deltar i en idrotts- eller motionsklubb inte alltid upplever sig som medlemmar i en förening.

Enligt kommunallagen som godkändes 2015 ska det i varje kommun finnas ett ungdomsfullmäktige och bestämmelserna om detta ska tillämpas från och med den 1 juni 2017. År 2014 hade ca 70 procent av kommunerna ett ungdomsfullmäktige. De största utmaningarna för ungdomsfullmäktiges verksamhet är enligt Förbundet för ungdomsfullmäktige att göra verksamheten känd på den egna hemorten och att öka dess genomslagskraft. Hälften av fullmäktige anser att de har goda påverkningsmöjligheter och var tionde ansåg sig kunna påverka det kommunala beslutsfattandet i hög eller i mycket hög grad.

Enligt förslaget till landskapsreform ska landskapsstyrelsen tillsätta ett ungdomsfullmäktige eller motsvarande för att tillförsäkra de ungas deltagar- och påverkansmöjligheter. Detta organ ska ha möjlighet att påverka verksamheten inom landskapet i fråga om planering, beredning, genomförande och uppföljning av ärenden som har relevans för servicen för barn och unga samt för personer med funktionsnedsättning.

Mål

Regeringen har i sitt demokratipolitiska handlingsprogram dragit upp riktlinjerna för hur tjänsten Demokrati.fi ska bli bättre och bli mer tillgänglig (2.2.1).

Justitieministeriet utvecklar och administrerar de elektroniska demokratitjänsterna medborgarinitiativ.fi, invånarinitiativ.fi, utlåtande.fi, ungasidéer.fi och dinåsikt.fi. Tjänsterna är avgiftsfria och tillgängliga för alla. Målet med tjänsterna är att göra förvaltningen

öppnare och öka medborgarnas möjligheter att delta i beredningen av ärenden och beslutsfattande. Tjänsterna har samlats på webbplatsen demokrati.fi.

Ett av handlingsprogrammets viktigaste temaområden är att utveckla demokratifostran.

Enligt handlingsprogrammet (nya projekt som sätter igång; 6.1.1):

Ett försök görs om på vilket sätt samarbetet mellan skolorna och organisationerna kan stärkas för att undervisa i och uppmuntra till frivilligverksamhet. Försök görs med ibruktagande av elektroniska demokratitjänster i undervisningen och i elevkårsverksamheten och en modell skapas för skolorna. Material kommuniceras och marknadsförs till lärarna för att de ska ha bättre verktyg för att förverkliga de mål som fastställts för demokratifostran i de nya läroplanerna.

I den nationella handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter 2017–2019 har regeringen dragit upp följande riktlinjer:

Inom ramen för tillgängliga resurser undersöks hur man kunde förstärka samarbetet mellan skolor och organisationer för undervisning i och uppmuntran till medborgarverksamhet och frivilligverksamhet. Inom ramen för tillgängliga resurser undersöks likaså hur kanalen Ungasideer.fi kan tas i bruk i undervisningen och elevkårsverksamheten. Utifrån kartläggningen kan en modell skapas för skolorna.

Målet är att de unga ska känna att de blir hörda och kan delta i beslutsfattandet i frågor som är viktiga för dem själva även på riksplanet tidigare och bättre och att det i varje kommun finns ett ungdomsfullmäktige eller motsvarande påverkningsgrupp. Att delta och bli hörd har ökat de ungas upplevelse av att vara samhällsmedlemmar och av delaktighet, vilket även minskat lockelsen att höra till i radikala rörelser.

Åtgärder:

3.1.

Man höjer medvetenhet om de ungas lika rätt att delta i och påverka beslut samt deras verkställighet, bland annat genom att informera kommunerna, och i synnerhet det kommunala utbildnings- och ungdomsväsendet, samt landskapen om de modeller och metoder som ska stödja de ungas deltagande enligt den nya ungdomslagen samt enligt kommunallagen och den kommande landskapslagen. Man höjer de ungas medvetande om deras rätt att delta och att påverka och om kanalerna för detta. Man stärker de ungas verksamhet i anslutning till delaktighet på enahanda grunder genom att beakta deras deltagande och påverkan som ett led i målstyrningen för kompetenscentren på ungdomsområdet. Man skaffar med hjälp av forskning och utredningar aktuell kunskap om hurdana påverkningsmetoder de unga själva tycker är intressantast och mest framgångsrika.

3.2

Myndigheternas kunnande förbättras i fråga om hörande av unga (inkl. författningsgrunder, metoder för höranden, digitalisering samt ibruktagande och användning av elektroniska demokratitjänster) genom att ta fram material om hörande av unga (bl.a. för statsrådets anvisning för hörande vid

författningsberedning), genom mer samarbete med unga som företräder olika organisationer och genom att fortbilda tjänstemän så att de unga de facto ska kunna påverka allt fler beslutsprocesser. Man uppmuntrar olika aktörer till bredare sambetsförfaranden, till exempel vid hörande av unga angående säkerhetsaspekter på stadsplaneringen.

3.3.

I läroplansgrunderna är de mänskliga rättigheterna starkt framme och kulturell mångfald ses som en resurs. Man betonar förmågan till kritiskt tänkande och språklig medvetenhet (bättre omdömesförmåga och kommunikation). Elevernas samhälleliga färdigheter stärks med hjälp av de två extra veckotimmarna per år som anvisats för undervisning i samhällslära: Man uppmuntrar utbildningsväsendet att samarbeta med frivilligorganisationer, inklusive politiska ungdomsorganisationer. Utbildningsstyrelsen stöder skolorna i deras strävan att nå målet.

Samordnas av: JM

Deltar: UKM, SHM, MM, IM

2.4. Allt färre unga har mentala problem, tack vare det förebyggande arbetet.

Företeelse - psykisk hälsa

Enligt publikationen Mentalvårdsarbetet och alkohol- och drogarbetet inom studerandehälsovården (THL 19/2016) förorsakar mentala och drog- och rusmedelsrelaterade problem största delen av de ungas problem med hälsan. De är betydande riskfaktorer i fråga om marginalisering och långtidsarbetslöshet. Ungdomstiden (åldern 13–22) är en övergångsperiod under livscykeln från barndom till vuxenliv. Den inleds när de fysiska tecknen på puberteten dyker upp och avslutas med inträdet i vuxenlivet. Mentala problem bryter ofta ut under ungdomsåren, och man har diagnosticerat någon form av psykisk störning hos 20–25 procent av alla unga. I de lägre tonåren handlar det oftast om beteende- och koncentrationsproblem, medan det hos unga upp till ca 15-16 års ålder för det mesta handlar om ångest-, humörs- eller rusrelaterade problem. För det mesta bryter psykos ut i slutet av puberteten och hos unga vuxna. Betecknande för mentala problem är också att personen ofta drabbas av två eller flera slags problem samtidigt. Psykiska störningar förekommer mer allmänt hos flickor än hos pojkar, vilket beror på en starkt tilltagande frekvens av ångest- och depressionstillstånd hos flickor i puberteten. Ofta är de mentala störningarna hos en person relaterade till faktorer som påverkar allmäntillståndet negativt, så som ekonomiska svårigheter, arbetslöshet, låg utbildningsnivå och missbruk.

Det finns skillnader i fråga om hur man sköter sin hälsa, hur bra man mår och användningen av rusmedel som är relaterade till de studerandes utbildningsnivå, vilket utfaller till fördel för dem som studerar vid ett gymnasium jämfört med dem som studerar vid en yrkeshögskola. (Kaltiala-Heino m.fl. 2015, Marttunen & Haravuori 2015.) I snitt bryter hälften av alla psykiska störningar under livstiden ut före mitten av puberteten och tre fjärdedelar före 25 års ålder (Coughlan m.fl. 2013). Ofta är de ungas mentala problem relaterade till destruktivt beteende, som t.ex. rökning, riklig användning av alkohol och experimenterande med narkotika (Kaltiala-Heino m.fl. 2015). Det går att förebygga mentala störningar, lindra dem och främja tillfrisknande från dem.

I rapporten Finland som uppväxtmiljö för unga (2016) granskades livsförloppet för alla som föddes i Finland 1987 fram till 25 års ålder i ljuset av mångsidiga registeruppgifter. Användningen av psykmediciner och psykiatriska specialsjukhusjänster var allmänt: av hela åldersgruppen hade 19 procent använt sig av sådana. Av samtliga unga vuxna i gruppen som undersöktes hade 17 procent fått en psykiatrisk diagnos. För såväl män som kvinnor relaterade de vanligaste diagnoserna till psykiska störningar, neuroser, stress samt somatoforma syndrom. Psykiska störningar var den största sjukdomsrelaterade orsaken till sjukpensioneringar.

Mål

Regeringen har i sin halvtidsöversyn angett som riktlinje för spetsprojekt 2 (Välfärd och hälsa), Hälsa och välfärd ska främjas och ojämlikheten ska bli mindre följande:

Målet är att sunda levnadsvanor, som motionerande, ska bli vanligare, att stärka den psykiska hälsan, minska hälsoskador som orsakas av byggnader och att minska välfärds- och hälsoskillnader.

Målet är att skyddande faktorer ska bidra till att stärka den mentala hälsan hos ungdomar, så att antalet unga som råkar ut för mentala problem och mobbning, inklusive mobbning i skolan, minskar allt mer. De som jobbar med unga ska ges bättre kunskaper och färdigheter i att identifiera mentala problem hos ungdomar, och vid behov kunna vägleda dem så de får hjälp i tid.

Från ett splittrat servicesystem för de ungas psykiska hälsa har man övergått till en entydigare och enhetligare servicemodell där man lättare identifierar sambandet mellan utslagning, missbruk och den mentala hälsan.

Åtgärder

4.1.

Elevernas och de studerandes välmående ska stärkas, och där ingår också kompetensen bland dem som arbetar med unga ifråga om de ungas mentala hälsa. Lagen om elev- och studerandehälsovård (1287/2013) förpliktigar utbildningsanordnaren att ordna förebyggande elevhälsa med generell inriktning som stöder hela läroanstalten. Kompetens i anslutning till den mentala hälsan ingår på ett naturligt sätt i dessa målsättningar. Föreningen för Mental Hälsa i Finland har med UKM:s bistånd utvecklat material för detta ändamål. Institutet för hälsa och välfärd THL har framställt material för att lära ut säkerhetsfärdigheter för den mentala hälsan. Man stöder användningen och spridningen av sådant och annat undervisningsmaterial och annan praxis som visat sig bra. Fokus för verksamheten ligger på att förebygga ensamhet, diskriminering, mobbning och självmord.

4.2

I lagen om elev- och studerandevård ingår bestämmelser om generell elevhälsa som omfattar hela skolsamfundet eller läroanstalten. Nationella centret för utbildningsutvärdering utvärderar hur man i verkställigheten av lagen har beaktat främjandet av elevernas och de studerandes psykiska hälsa samt det förebyggande rusmedelsarbetet inom ramen för den generella elevhälsan. Arbetet för att främja den psykiska hälsan samt det förebyggande stärks inom ramen för de årliga hälsogranskningarna inom elev- och studerandehälsovården som når ut till alla elever och studerande samt inom ramen för annan individuellt

inriktad elevhälsa (inklusive skolkuratorer och psykologer samt sektorsövergripande expertgrupper) i enlighet med riktlinjerna i förändringsprogrammet för barn- och ungdomstjänster. Läkarens roll inom elev- och studerandehälsovården inom såväl generell som individuellt inriktad studerandehälsovård ska utvecklas genom att dra nytta av goda förebilder och THL:s guide för metoder inom arbetet med den psykiska hälsan inom elevhälsan (THL 20/2016).

4.3

Man förbereder också utgivningen av en guide för skolhälsovården till stöd för arbetet med den psykiska hälsan och rusmedelsförebyggande arbete som motsvarar den för studerandehälsovården. Man sprider och förankrar metoder för att förebygga och minska användningen av rusmedel som har effekt på unga ur olika uppväxtmiljöer. I arbetet beaktas också en tidig identifiering av stöd till unga med rusmedelsproblem i en mer utsatt position. Vid behov utvecklar man också vidare det uppsökande ungdomsarbetet i detta syfte. Man inför Pakka-modellen, som syftar till att minska skadeverkningar som penningspel ger upphov till så att modellen integreras i ungdomsarbetet och verksamheten vid alla läroanstalter. I modellen, som visat sig fungera, aktiveras och engageras olika samfund till att samarbeta kring hur man minskar bland annat minderårigas missbruk av alkohol, tobaks- och nikotinprodukter samt penningspel och vuxnas dryckenskap i berusningssyfte. Man stärker idrotts- och motionsföreningarnas arbete för att förebygga rusmedlens skadeverkningar genom att ta i bruk verksamhetsätt som stöder nykterhet.

4.4.

Time Out! - handlingsmodellen På rätt spår, får fortsätta. Livet på rätt spår är en handlingsmodell som erbjuder psykosociala stödåtgärder som ska förebygga att unga män marginaliseras. Modellen möjliggör erbjudande av aktivt stöd till unga män vid uppåtdet och om de avbryter sin beväring- eller civiltjänstgöring. Modellen har bedömts ge goda resultat. Genom att tillförsäkra det uppsökande ungdomsarbetet resurser från UKM, tryggas verksamhetsmodellens kontinuitet.

4.5.

Delaktigheten bland unga rehabiliteringsklienter inom mentalvården stärks genom att sprida Kulturverkstadsmodellen runtom i landet. Kulturverkstaden riktar sig till rehabiliteringsklienter inom mentalvården i åldern 18-35 år. På Kulturverkstaden handlar verksamhet där man i grupp gör sådant som intresserar rehabiliteringsklienterna, i syfte att var och en genom kreativ gruppverksamhet ska hitta verktyg för att bemästra vardagen och förbättra sina sociala talanger höja sin arbets- och funktionsförmåga. Verksamheten fokuserar på deltagarnas egna resurser, styrkor och möjligheter att lära sig nya saker.

Samordnas av: SHM

Deltar: UKM, SHM, MM, IM, FÖM

2.5. Varje ung person får tillräckligt med information och annat stöd för ett självständigt boende.

Företeelse - boende

I Finland blir unga rätt tidigt självständiga och de flesta av dem bor på hyra. Unga som söker bostad har i regel inkomster som ligger under genomsnittet och har svårt att klara sig i den hårda konkurrensen om hyresbostäder, särskilt i huvudstadsregionen och andra tillväxtcentra. Unga människor riskerar att bli utan bostad, om de alltför flyttar hemifrån för tidigt, eller utan att ha förvärvat de färdigheter som behövs för att klara av att bo på egen hand. Andra riskfaktorer som kan leda till bostadslöshet handlar t.ex. om unga som rehabiliterats på grund av psykiska problem eller alkohol- och drogmisbruk, unga invandrare samt unga som varit i eftervård hos barnskyddet

Enligt en utredning av bostadsmarknaden (Finansierings- och utvecklingscentralen för boende (ARA), utredning 1/2017) har man i Finland år 2016 igen lyckats minska antalet bostadslösa. Antalet bostadslösa unga minskade med 250 personer. År 2016 fanns det alltså 1 399 bostadslösa unga som inte fyllt 25 år. De flesta av dem bodde hos bekanta eller släktingar. Det är emellertid sannolikt att antalet bostadslösa unga är högre än så. Osäkra boendeförhållanden eller bostadslöshet är faktorer som i betydande grad begränsar unga personers möjligheter att bli självständiga och att förbinda sig till ett arbete eller till studier. Därför är det viktigt att förbättra de ungas färdigheter i fråga om boende och att hantera vardagen och vid behov trygga en del av dem ett självständigt boende genom stödtjänster.

Mål

I regeringens åtgärdsprogram för förebyggande av bostadslöshet 2016-2019 som statsrådet fattade beslut om 2016 sägs att:

Miljöministeriet och ARA främjar utvidgandet av boenderådgivningen till alla stora städer och kranskommuner.

Möjligheterna till samarbete mellan utsökningsverksamheten, de sociala myndigheterna samt aktörer inom ekonomi- och skuldrådgivningen utreds för att förebygga vräkningar och möjliggöra stadsspecifik uppföljning av vräkningar. Det utreds om det finns möjligheter att skapa en praxis som bygger på myndighetssamarbete för att se till att boenderådgivningen meddelas på förhand om en person under 25 års ålder hotas av vräkning.

I Navigator-rådgivningarna och motsvarande serviceställen med låg tröskel för ungdomar utreder man även ungdomarnas bostadssituation och specialbehov, utser man vid behov en kontaktperson, samt bygger man upp samarbetspraxis för att garantera ett lyckat boende.

De ungas möjligheter att bo självständigt och leva på egna villkor har förbättrats. Tröskeln har sänkts för unga som tillhör olika grupper att få sakkunnig sektorsövergripande problemlösningssorienterad rådgivning samt annat stöd för självständigt boende. Ett resultat är att de ungas bostadsrelaterade problem löser sig i ett tidigare skede, vilket minskat problem av allvarigare art, inklusive vräkningar.

Åtgärder

5.1

Den individuella handledningen i boenderelaterade frågor utökas vid servicepunkter med låg tröskel, så som Navigator-rådgivningarna.

5.2

Möjligheterna till samverkan mellan internat som handhas av anordnare av yrkesutbildning och ungdomsarbetet utreds. Genom samverkan kan man stärka de ungas beredskap för självständigt boende och erbjuda dem extra fritidsaktiviteter på internaten.

5.3

Andelen utvecklingsstörda unga och unga som behöver mental rehabilitering som får anstaltsvård ska minskas och fokus riktas in på vanliga bostäder och gruppboenden. Bostadsnätverk, stöd som de unga kan få med sig hem i vardagen samt tvärssektoriella stödmodeller ska utvecklas.

5.4

För AUNE-städernas del kommer man överens med Riksfogdeämbetet om en årlig vräkningsstatistik för varje stad så att alla vräkningar av unga vuxna under 25 år specificeras. Från organisationer som ger understöd för boenderådgivning samlar man in fungerande lösningsmodeller för situationer där unga hotas av vräkning. Modellerna presenteras i en handbok, och berörda parter uppmanas utnyttja dem. Det utreds i vilka situationer och under vilka förutsättningar hyresvärden har möjlighet (eller skyldighet) att trots sekretessbestämmelserna vara i kontakt med socialmyndigheterna i syfte att förhindra en överhängande vräkning, utreda behovet av socialvård och försäkra sig om att det som är bäst för den unga personen tillgodoses.

Samordnas av: MM

Deltar: SHM. UKM och ANM

3. FINLANDS MÅL FÖR INTERNATIONELLT OCH EUROPEISKT SAMARBETE PÅ UNGDOMSOMRÅDET

Samarbetet på ungdomsområdet grundar sig på EU:s ministerråds råds resolution (2009/C 311/01) om förnyade ramar för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet (2010-2018) dvs. EU:s ungdomsstrategi och på Europarådets ministerkommittés resolution om ungdomspolitik (CM/Res/(2008)23). Genom att förbinda sig till genomförandet av dessa strategier har Finland gett sitt medgivande till deras verkställighet också inom ungdomspolitiken på nationell nivå. De nationella målen för det riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik styr för sin del även Finlands agerande med hänsyn till samarbetet på europeisk och internationell nivå.

Trots att de ungas belägenhet på många sätt har förbättrats i Europa på senare år och andelen unga som avlagt en examen på andra stadiet har ökat, har den ekonomiska krisen i synnerhet drabbat ungdomar. Ungdomsarbetslösheten inom EU är dubbelt så hög som den totala arbetslösheten, och inom EU finns 6,6 miljoner unga som varken studerar eller arbetar (NEET). Enligt Europeiska kommissionen är ca 60 procent av alla unga som avbrutit skolan arbetslösa eller står utanför arbetskraften. Invandrarunga löper högre risk än genomsnittet att marginaliseras från studier och arbetsliv. För att besvara dessa utmaningar behövs många slags samarbeten mellan olika sektorer och det officiella utbildningssystemet, men också allt mer sådan kompetens och praxis som utvecklats inom ungdomsarbetet. Ungdomsarbetets roll har under senare

år accentuerats både inom det samarbete som utförs inom ramen för Europarådet och Europeiska unionen. Ett centralt mål som stigit fram är att höja kvaliteten på ungdomsarbetet.

Målet för det riksomfattande ungdomsarbets- och -politikprogrammet för 2017-2019 inom europeiskt och internationellt samarbete är att höja kvaliteten på ungdomsarbetet genom att fokusera på:

- ungdomsarbetarnas kompetens, nätverkande och god praxis för utbyten
- utveckla det digitala ungdomsarbetet
- för att ta fram kunskap om ungdomsarbetet

Utöver dessa mål ska samarbetet styras av de gemensamma nationella målen och agendorna under Finlands mandatperioder som ordförande för Europarådet (2018-2019) respektive Europeiska unionen (2019).

3.1. Ungdomsarbetarnas kompetensutveckling

Lägesbild

Enligt Europeiska kommissionens undersökningar varierar utbildningsbakgrunden och utbildningskraven på såväl frivilliga som avlönade ungdomsarbetare inom länderna i Europeiska unionen avsevärt. I syfte att höja kvaliteten på ungdomsarbetet är det nödvändigt att fokusera på kompetensutvecklingen hos ungdomsarbetare på europeisk nivå. Genom kamratinläring samt fortbildning och handledning som baserar sig på praktik kan man påskynda utbytet av god praxis och innovationer samt höja ungdomsarbets- och ungdomsarbetarnas status.

I jämförelse med flera andra europeiska länder har ungdomsarbetet en stark ställning i Finland. Ungdomsarbetet grundar sig på en egen lagstiftning, och enligt internationella och europeiska mått är utbildningen för ungdomsarbete på hög nivå och utvecklingsorienterat. Det finländska ungdomsarbets- omfattning, kvalitet, professionalism och innovativitet är på topp i Europa, vilket också fått beröm i vida kretsar. Ungdomsarbetet handlar om högtstående digitalt ungdomsarbete att utveckla nya modeller för delaktighet för unga och ungdomsområdet är en erkänt aktiv part i många slags samarbeten.

Mål

Finlands mål är att exportera det finländska ungdomsarbetet till andra länder i Europarådet och Europeiska unionen, och därigenom också förbättra utbildnings- och kompetensnivån inom ungdomsarbetet i vårt land genom att skapa nätverk och dialog. Genom att höja ungdomsarbetarnas kompetens stöds uppnåendet av Europarådets och Europeiska unionens mål samtidigt som detta bidrar till ungdomsarbets- europeiska värdegrund.

Åtgärder

Finland erbjuder modeller och kompanjonskap för att utveckla utbildningen inom ungdomsarbetet samt skapa nätverk för utbildare och deltagarna i utbildningen.

Verksamheten genomförs i form av ett samarbete mellan dem som erbjuder utbildning för ungdomsområdet och fältet inom ungdomsarbetet, med betoning på att respektera de lokala förhållandena, förvaltningsstrukturerna samt praxis och traditioner inom ungdomsarbetet. Därigenom kan man komplettera det arbete som utförs av internationella organisationer, och i synnerhet av frivilligorganisationer som stöds av Europarådet och Europeiska unionen.

I samråd med lokala aktörer, som t.ex. ungdomsorganisationer, tar man fram fortbildningsperioder för aktörer inom ungdomsområdet och piloterar tematiska moduler där också företrädare för olika intressentgrupper och för förvaltning, beslutfattare, organisationer, utbildningsorganisationer och ungdomsforskning kan delta. Fortbildningsperioderna ska utöver centrala temaseminarier inom ungdomsarbetet och -politiken också fungera som forum där man planerar fortbildningen inom ungdomsarbetet på lokal nivå. Utbildningen grundar sig på praktiska uppgifter och stöds även av digitala inlärningsmiljöer. Målet är att man som ett resultat av utbildningen kan inleda den egentliga utbildningen av ungdomsarbete på lokal nivå i form av samarbeten mellan lokala aktörer och finländska experter. Som ett resultat av detta hoppas man att utbildare, utbildade och intressentgrupper skapar nätverk på europeisk nivå.

3.2 Utveckling av digitalt ungdomsarbete

Lägesbild

Inom det finländska ungdomsarbetet har man dragit nytta av nya medier och nya tekniska tillämpningar rätt snabbt efter det att de tagits i bruk. Särskilt utvecklingen inom mobil teknik har också återspeglats inom ungdomsarbetet i takt med att nya online-verktyg och sociala medietjänster fått spridning. Det är inte längre ändamålsenligt att granska det digitala ungdomsarbetet som ett separat arbetssätt eller enbart begränsa det till ungdomsarbete på nätet, utan digitaliseringen bör integreras i alla målinriktade former av ungdomsarbete, som till exempel öppet ungdomsarbete, information och rådgivning, uppsökande ungdomsarbete och ungdomsverkstäder.

Den digitala tekniken och digitala medier kan ingå i ungdomsarbetet antingen som ett verktyg, en verksamhetsform eller innehåll. Digitalt ungdomsarbete handlar dock inte endast olika verksamhetsformer man använder sig av i arbetet med unga, utan också om en digitalisering av hela ungdomsområdet i utvidgad betydelse.

Det digitala ungdomsarbetet har på rätt kort tid etablerat sin position inom det europeiska samarbetet, och ingår också i den arbetsplan för 2016-2018 som EU:s ungdomsministrar godkände 2015. Målet med samarbetet på EU-nivå är att utarbeta rekommendationer för digitalt ungdomsarbete och riktlinjer för utbildningen av professionella ungdomsarbetare för medlemsländerna inom år 2017.

Mål

Inom det europeiska och internationella samarbetet kring digitalt ungdomsarbete är Finlands centrala mål att gå in för en mer holistisk förståelse av användningen av digitala medier och digital teknik i ungdomsarbetet. Digitalisering uppfattas ofta instrumentellt, men då kommer det viktigaste syftet med

digitalt ungdomsarbete i bakgrunden: att stödja de ungas uppväxt i ett allt mer medialiserat och digitaliserat samhälle.

Åtgärder

Undervisnings- och kulturministeriet inleder under 2017 ett samarbetsprojekt med Estland i syfte att utveckla det digitala ungdomsarbetet. I Finland används sociala medier rätt mångsidigt i ungdomsarbetet, och vi är till exempel föregångare när det handlar om att använda olika former av spel i ungdomsarbetet. Estland har däremot utvecklat digitala tjänster för medborgarna i landet, så man skulle kunna dra nytta av Estlands kunnande i fråga om att främja de ungas digitala delaktighet.

Målet är att projektet längre fram utvidgas till ett europeiskt projekt för inläring genom kamratstöd. I genomförandet av det kan man använda sig av de rekommendationer och riktlinjer som utarbetats av ovannämnda expertgrupp inom EU samt stödja införandet av dessa i medlemsländerna. Dessutom undersöks möjligheterna att integrera projektet i EU:s kommande arbetsprogram för ungdomsområdet.

3.3. Att ta fram kunskap för ungdomsområdet

Lägesbild

EU:s ungdomsstrategi erbjuder verktyg som stöder genomförandet och produktionen av kunskap för de ungdomspolitiska programmen på nationell nivå. EU:s ungdomsrapporter, ungdomsindikatorer och andra uppgifter från EUROSTAT ger information om de ungas situation och de åtgärder som vidtagits. Databasen Youth-wiki som ska publiceras under 2017 erbjuder kunskap om ungdomspolitikens institutionella strukturer, verksamhetsmiljö och praxis inom samtliga verksamhetsområden som ingår i EU:s ungdomsstrategi. Europeiska kunskapscentret för ungdomspolitik (European Knowledge Centre for Youth Policy, EKCYP) som ingår i partnerskapet mellan Europarådets och Europeiska kommissionen, samlar in och tar fram kunskap även om situationen i länder utanför EU, och kompletterar därmed den kunskap som tas fram om länderna inom EU. Syftet med organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling OECD:s landsvisa analyser är att ta fram landsvisa rapporter med utgångspunkt i respektive lands behov och situation, förmedla internationell jämförande statistik och ge rekommendationer för att utveckla strukturerna på nationell nivå.

Nordiska barn- och ungdomskommittén NORDBUK samverkar med övriga barn- och ungdomspolitiska aktörer, som t.ex. Nordens Välfärdscenter (NVC). Den upprätthåller en nordisk kunskapsbank som innehåller kunskap om skolavhopp, relaterad till unga som varken studerar eller arbetar (NEET). Med kunskapsbankens hjälp strävar man att bidra till god praxis för kunskapsutbyte om unga som avbryter utbildningen på andra stadiet och om hur detta kan förebyggas.

Mål

Finlands mål är att man inom det europeiska och internationella samarbetet fokuserar på att ta fram kunskap med tanke på genomslagskraften för ungdomsarbetet och utvärdera hur framgångsrika de nuvarande modellerna och metoderna inom ungdomsarbetets och ungdomspolitiken är i relation till de mål man ställt upp.

Åtgärder

Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK) genomför ett samnordiskt projekt för att harmonisera insamlingen av data om unga och deras situation. Syftet med projektet är att ta fram jämförbar kunskap om ungas olikartade vardag och levnadsvillkor i Norden. För att inleda projektet insamlas och granskas den forskning som finns på nordisk och internationell nivå enligt åldersgrupp, ämnes- och temaområden. Med hjälp av det nätverksbaserade samarbetet utbyts kunskap om god praxis och goda forskningsmodeller. När projektet framskrider utvärderas möjligheterna att ta fram en samnordisk statistisk databank om unga.

Under tiden för föreliggande program genomförs i samråd med OECD en djupanalys av de ungas situation i Finland. I projektet utnyttjas erfarenheter från de andra nordiska länderna och de baltiska länderna så att man utvärderar rekommendationernas effekt på respektive lands ungdomspolitiska utveckling. För Finlands del ska granskningen fokusera på hur effektiva åtgärderna som riktar sig till NEET-unga är och hur väl de tjänster som erbjuds unga fungerar. Avsikten är att även utnyttja resultaten i multilaterala samarbeten.

4. PRIORITERINGAR FÖR ATT GODKÄNNAS SOM KOMPETENSCENTER PÅ UNGDOMSOMRÅDET

4.1. Kompetenscentren i ungdomslagen

I 19 § i ungdomslagen (1285/2016) ingår bestämmelser om beviljande av statsunderstöd för kunskapscenter på ungdomsområdet. Kompetenscentrets uppgift är att utveckla och främja bas- och specialkompetensen på ungdomsområdet samt stöda sakkunnig- eller andra tjänster på ungdomsområdet genom att producera, sammanställa, utnyttja eller sprida information om unga, ungdomsarbete eller ungdomspolitik. Med riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet avses en sammanslutning som i hela landet utvecklar och främjar kompetensen och sakkunskapen på ungdomsområdet.

En avtalsbaserad sammanslutning av två eller fler sammanslutningar kan också bilda ett kompetenscentrum. Kompetenscentren bildar tillsammans med regionförvaltningsverken samt de lagstadgade statens ungdomsråd och utvärderings- och understödskommissionen ett tätt nätverk som stöder undervisnings- och kulturministeriet, stärker kompetensen och utvecklingen samt kommunikationen på ungdomsområdet.

4.2 Urvalsprocessen för kompetenscentren

Undervisnings- och kulturministeriet godkänner kompetenscentrens rätt till statsunderstöd för 2018-2019 i enlighet med prioriteringsområdena i det riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik. Rätten till statsbidrag för och själva finansieringen av kompetenscentren på ungdomsområdet, dvs. beviljandet av statsunderstöd är en behovsprövad process i flera steg.

Behörighet för statsunderstöd

Undervisnings- och kulturministeriet utlyser ansökan om behörighet för statsunderstöd inom utgången av hösten 2017 efter det att statsrådet har godkänt detta program. Valet av kompetenscenter görs mellan de

instanser som inom utsatt tid har ansökt om behörighet. Utvärderings- och understödskommissionen ger ett utlåtande i ärendet. Ett riksomfattande kompetenscentrum inom ungdomsområdet kan vara en kommun, en samkommun, ett aktiebolag, ett andelslag, en högskola, förening eller stiftelse, eller en sammanslutning av dessa som grundar sig på avtal. Parterna i sammanslutningen ska inom sig utse den grupp som administrerar verksamheten vid kompetenscentret. Om den sökande är en sammanslutning som består av flera grupper, ska den ha ett avtal om sammanslutningen. Av avtalet bör framgå arbetsfördelningen mellan parterna samt vilka kostnadseffekter den medför.

Bedömningen av ansökningarna grundar sig på en helhetsbedömning där man beaktar de grunder som anges i ungdomslagen (1285/2016) och i statsrådets förordning om ungdomsarbete och ungdomspolitik (211/2017). I 7 § i förordningen ingår närmare bestämmelser om godkännande av rätten till statsbidrag. Kompetenscentrets riksomfattande betydelse och samhällseliga verkningar på ungdomsområdet bedöms genom att verksamheten, uppgifterna och kompetensen granskas i förhållande till det gällande riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik. Vid bedömning av den helhet som kompetenscentren bildar beaktas deras verksamhet och kompetens i förhållande till de riksomfattande utvecklingsbehoven inom ungdomsarbetet och ungdomspolitiken.

Vid prövningen av rätten till statsbidrag beaktas centrets ekonomi och operativa förutsättningar, riksomfattande betydelse på ungdomsområdet och samhällseliga verkningar, det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitiken samt den helhet kompetenscentren bildar. Rätten till statsbidrag beviljas för viss tid. Med operativa förutsättningar avses handlings- och serviceförmåga och kompetens med vilka man möter de föränderliga behoven på ungdomsområdet, samt ett nätverk av intressentgrupper som möjliggör kompetenscentrumverksamhet. Kompetenscentrumen ska också kunna följa den allmänna utvecklingen inom sitt kompetensområde och rapportera om det.

Beviljande av statsunderstöd till kompetenscenter på ungdomsområdet

Undervisnings- och kulturministeriet avtalar tillsammans med respektive kompetenscentrum som godkänts som behörigt för statsunderstöd närmare om dess uppgift som kompetenscentrum. Kompetenscentren ansöker av ministeriet om statsunderstöd för skötseln av de uppgifter man kommit överens om. Statsunderstöd ansöks för ett år i sänder i enlighet med ministeriets anvisningar. Utvärderings- och understödskommissionen gör en framställan i ärendet, varpå ministeriet beslutar om beviljande av understöd.

Undervisnings- och kulturministeriet bedömer med regelbundna mellanrum hur framgångsrik verksamheten vid de kompetenscenter som beviljats understöd är med tanke uppåendet av de mål som man kommit överens om. Ministeriet samarbetar i ärendet med utvärderings- och understödskommissionen.

4.3 Prioriteringarna för kompetenscentren för åren 2018–2019

Unga och delaktighet

Man stärker förutsättningarna för ungas deltagande i frivilligverksamhet, främjar de ungas möjligheter att delta, påverka och bli hörda enligt 24 § i ungdomslagen samt delaktighets- och demokratifostran för unga, inklusive ibruktandet av digitala tjänster för att delta i beslutsfattande.

De ungas sociala kompetens höjs

Verksamheten vid ungdomsverkstäderna och inom det uppsökande ungdomsarbetet samordnas, man gör större satsningar för att genomföra Ungdomsgarantin och vidtar sektorövergripande åtgärder för att främja de ungas levnadsförhållanden

Ungdomsarbete på webben samt info- och rådgivningstjänster för unga

Man främjar ibruktagandet av digitala metoder inom ungdomsarbetets olika delområden och kompetensutvecklingen inom ungdomsarbetet samt stöder informations- och rådgivningstjänster för unga.

Kvalitetshöjning och utvecklande av nya metoder

Man främjar ett mångsidigt genomslag för ungdomsarbetet, inklusive ungdomsarbetet i skolor och på bibliotek samt ungdomsarbetet inom kultur och idrott, framtagande av forskningsrön och utarbetandet av indikatorer som gäller unga samt insamlande och införande jämte analys av data om unga samt att utarbete, dokumentera och dela med sig av nya former av ungdomsarbete.

För åren 2018 - 2019 ska de kompetenscenter som väljs genomföra sina respektive uppgifter enligt de ovan nämnda, samt övriga områden nämnda i i det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitik.

5. UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING AV PROGRAMMET

Enligt ungdomslagen (6 §) har Statens ungdomsråd till uppgift att behandla ärenden som är av omfattande och principiell betydelse för unga och att utvärdera hur statsförvaltningens åtgärder inverkar på ungdomarna och på de tjänster och funktioner som är riktade till unga. Dessutom ska rådet ge undervisnings- och kulturministeriet utlåtande om ärenden som ska tas upp i det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitik. Såsom framgår av inledningen, yttrade sig rådet den 30 september 2016 om föreliggande program angående vad som borde ingå i det.

Bestämmelsen i lagen preciseras och kompletteras av statsrådets förordning om ungdomsarbete och ungdomspolitik. Vid bedömningen av konsekvenserna av statsförvaltningens åtgärder ska statens ungdomsråd beakta statsbudgetens anslag för ungas uppväxt- och levnadsvillkor. En gång per regeringsperiod utarbetar rådet för statsrådet en utvärdering av genomförandet av det riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik och gör förslag till eventuella ändringsbehov i programmet.

Trots att Statens ungdomsråd är ett organ som tillsatts av statsrådet, är det i sin utvärderingsuppgift oberoende och opartiskt i förhållande till de ministerier som genomför programmet. Rådet bestämmer själv hur det organiserar sitt bedömningsuppdrag, hur det utformas och dess innehåll. Enligt lagen har rådet möjlighet att till exempel inrätta en sektion i anslutning till beredningen av denna uppgift.

I programmet ingår tre innehållsmässiga delområden: riktlinjer på nationell nivå, riktlinjer på internationell och EU-nivå samt kompetenscentren. Denna programperiod är exceptionellt kort från 2017 till 2019, och utsträcker sig i praktiken alltså endast över en tvåårsperiod vilket innebär särskilda utmaningar i uppställandet av sedvanliga indikatorer.

Hur resultatrikt ett kompetenscentrums arbete är utvärderas inom ramen för statsunderstödsprocessen. Riktlinjerna på internationell och EU-nivå är riktgivande för det finländska samarbetet. Naturen för dessa åtgärder skiljer sig från de nationella. Uppföljningen riktas således i första hand på de ungdomspolitiska målen och åtgärderna som gäller främjande av de ungas uppväxt- och levnadsvillkor nationellt.